

דף פח.

עין משפט א.

ח"מ סימן קח פעיף ט

מ. יד. דין זה שיש עם יורשי המלוה והלוה, ישנו ג"כ בין יורשי המלוה ליורשי הלוה. רק כשהדין עם יורשי הלוה, צריכים ג"כ לישבע עוד שלא נפרעו הם עצמם מאביהם של הלוה^ה.
 ואם טענו יתומי הלוה אמר לנו אבא פרעתי לאביהם, אין על יורשי המלוה שבועה "שלא נפרעו הם בעצמם מהלוה"^א.

עין משפט ב.

ח"מ סימן קח פעיף טו

טו. כ. מלוה או יורשיו שבאו לגבות השטר מיורשי הלוה, וטענו אמר לנו אבא לא לוייתי שטר זה מעולם, הרי המלוה או יורשיו גובים אותו בלא שבועה^ב, ואפי' מת הלוה בחיי המלוה ובאו יורשי המלוה לגבותו, ואפי' האמין המלוה ללוה לומר פרעתי^ג, הרי אלו גובים אותו בלא שבועה.

ת. ועוד ישנו חילוק דאם יורשי המלוה באים ליטול מהלוה עצמו אינם חייבים בשבועה עד שהלוה ידרוש שבועה, אבל כשבאים יורשי המלוה לגבות מיורשי הלוה גם שלא טוענים יורשי הלוה שישבעו בי"ד טוענים עבורם. וזהו הדין במשנה וגמ' בשבועות מ"ח ע"א דיתומים מיתומים לא יפרעו אלא בשבועה. סמ"ע ס"ק ל"א.
 והש"ך בס"ק י"ז כתב בשם בעל העיטור דדוקא שטענו יורשי הלוה אמר לנו אבא פרעתי, ובלי זה לא טוענין להם, שאין טוענים ליורש זה, לחובתו של יורש אחר.
 א. ב"י, שכך נראה מדברי בעה"ת לדעת הראב"ד.
 ב. מכתובות פ"ח ע"א, שהרי אומר לא לוייתי נגד השטר, וכאומר לא פרעתי דמי וגובים בלא שבועה אפי' יורשיו של המלוה מיורשי הלוה.
 ג. דלא האמינו אלא לומר פרעתי, והרי הודו שלא פרעו באומרם לא לוינו נגד שטר, וכאומר לא פרעתי דמי. והוא שטוענין יורשי הלוה בכירור שאמר להם אביהן שלא לזה כמו שכתב המחבר בסי' ע"ה דטענת ברי שלהם חשובה כאילו טענו בדברי עצמן. סמ"ע ס"ק מ"ט.
 ובב"י הניח בצ"ע אם הקטנים של הלוה אמרו כן, אם טענתן טענה לענין זה. ש"ך ס"ק כ"ט.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ג.

ח"מ סימן קו פעיף א

- א. מלוה שבא ליפרע בשטר מקויים^ד שלא בפני הלוה, אם יכולים ב"ד לשלוח ללוה ולהודיעו עד שיעמוד עמו בדין שולחין ומודיעין לו^ה אם הוא בכדי שילך השליח ויחזור תוך ל' יום^י, והמלוה יתן שכר השליחות^ז, ויגבנו בנוסף על חובו^ח.
- ואם הלוה במקום רחוק מגבין לו חובו מיד^ט אחר שישבע^י ויטול, בין מקרקעות בין ממטלטלין^כ ואין חוששין לשובר.
- ב. אם כתוב בשטר נאמנות בפירוש ושיכול ליפרע ממנו שלא בפניו,

- ד. רמב"ם ריש פי"ג ממלוה. וכ"כ הרי"ף בכתובות בפ' הכותב. והגאון ציין לבתרא קע"ד ע"א שהוא דיינא.
- ובש"ך ס"ק א' כתב דיש לעיין בתשובת ראנ"ח למה נקט מקויים, ובספר פעמוני זהב כתב לתרץ ע"פ מש"כ הסמ"ע בסי' ק"י בסעיף ד' שהגם שדעת הרמב"ם שמקיימין שטר שלא בפני הלוה, מ"מ גם לקיים וגם לגבות תרתי קולות לא עבדינן, וע"כ נקט מר"ן "מקויים" אח"כ חזר בו, מסעיף ו' שם.
- ה. דשמא יש לו שובר בידו של הלוה ושכבר פרעו, סמ"ע ס"ק א'.
- ו. טור בשם הרא"ש בכתובות פ"ט סי' כ"ז, ובתשובה כלל ע"ג סי' ג' על דברי הרי"ף דזמן ב"ד ל' יום וכ"ה בירושלמי.
- ז. שם ברא"ש בתשובה והטעם שהוא טובת הלוה, לפי שמן הדין היה לירד לנכסיו מיד משום נעילת דלת, אבל הוצאות על שטר אדרכתא ואחלטתא הם ע"ח המלוה שהוא לתועלתו, אם לא שהתנה עמו בפירוש, סמ"ע ס"ק ב' בשם רי"ו.
- ואם עמדו בדין ונפטר הלוה מחוב זה, המלוה צריך לשלם שכר השליחות כ"כ הב"י בשם תשובת הרשב"א, סמ"ע ס"ק ג'.
- שכר הזמנות לבוא לדין אינו בדין שישלם הלוה שכר זה, כ"כ המהרש"ל והב"ח, ועיין בסי' י"ד סעיף ה'. ש"ך ס"ק ב'.
- ח. משמע מתוספת זו שהמלוה מוציא ההוצאה מאצלו ואם יזכה בדין מוסיף את זה על חובו ואם יפסיד בדין הוא הפסיד גם הוצאה זו כנ"ל בב"י בשם הרשב"א.
- ט. כרבא בכתובות פ"ח ע"א, שלא יהיה כל אחד נוטל מעותיו של חבירו והולך למדינת הים, ואתה נועל דלת בפני לוויין, וכן פסק הרי"ף דקימ"ל כרבא אמר רב נחמן בדיני, וכ"כ הרא"ש.
- י. וזהו שבועת המשנה בנקיטת חפץ שתיקנו להשבע, ובי"ד פותחין לו בה שישבע למי שבא ליפרע בשטר חוב שבידו מנכסי לוח שלא בפניו, והוא מכתובות פ"ז ע"א, ושבועות מ"ה ע"א.
- כ. ואין חוששין שהמלוה יבריא הנכסים, וכשיבוא הלוה עם שוברו שפרעו לא ימצא מהיכן לגבות כמו בסי' צ"ח, דשאני התם שטען מתחילה תנו לי זמן ואביא ראיה לבטל השטר, אבל מספיקא לא חיישינן להמתין יותר מל' יום כ"כ הרשב"א. סמ"ע ס"ק ו'.

או שכתוב בו נאמנות ל עליו ועל באי כוחו, אין צריך המלוה לישבע מ.

הגה: י"א דאין גובין שלא בפניו רק מלוה עצמו, אבל לא מיורשיו נ של הלוח, דצריכים לילך אחריהם.

דף פח:

עין משפט א. חו"מ סימן רצ פעיף טז

כ. אחרי שיגדלו היתומים נותן להם האפוטרופוס ממון מורישן ואינו צריך לעשות להם חשבונות ס מה הכניס ומה הוציא אלא אומר להם זה הנשאר ונשבע בנקיטת חפץ ע שלא גזלם כלום. בד"א באפוטרופוס שמינוהו בי"ד אבל מינהו אביהם אינו נשבע להם על טענת ספק פ. אבל על טענת ודאי נשבע. ואם יש לאפוטרופוס חלק בריוח נשבע גם על ספק ז.

הגה: וכן אם אבד דבר מה מנכסי היתומים נשבע שבועת השומרים ק.

ל. טור בשם הרמ"ה. ובי"ד בכלל באי כוחו הם. כ"כ הטור בשם בעה"ת. והגם שהש"ך בס"ק ג' כתב דאפי' פטרו משבועה חייב, לא קשה מכתב לו נאמנות, דבכתב לו נאמנות אין חשש קנוניא אבל בלא כתב ורוצה הלוח לפוטרו בעת שרוצה ליטול ויש לו בעלי חובות אחרים בכל זאת נשבע שבועת הנוטלים.

מ. וה"ה אם זה בתוך זמנו אינו צריך לישבע. או"ת ס"ק ח'.

נ. ודוקא מנכסי הלוח עצמו, אבל אם מת הלוח ומצא נכסי יורשיו במקומו, אע"ג דהיורשים חייבים לפרוע חוב אביהם מחמת שירשו ממנו ממון אחר והוא במדינת הים, מ"מ אין שיעבודו על נכסים אלו שהם של היתומים, סמ"ע ס"ק ח'. ועיין בתשובת המבי"ט ח"ב סי' ר"ח וש"ך ס"ק ה'. ועיין בנתיבות ס"ק ג' בחידושים.

ס. ברשב"ג בברייתא גיטין נ"ב ע"א, דהלכה כרבי מחבירו אבל לא מחבריו, וכ"כ בהלכות הרי"ף בשם גאון.

ע. ממשנה שם בגיטין.

פ. כאבא שאול במשנה שם דבמינוהו בי"ד אין חשש שימנע בגלל השבועה, שיש לו הנאה גדולה מזה שיצא עליו קול שהוא מהימן לבי"ד, משא"כ כשמינהו אביהם כך הוא בגמ', וסמ"ע ס"ק מ"ו.

אבל על טענת ודאי נשבע היינו כשיגדלו או בי"ד טוענים נגדו בברי. סמ"ע ס"ק מ"ז.

צ. שהרי יש לו הנאת ריוח מזה ולא ימנע מלהיות אפוטרופוס. סמ"ע ס"ק נ'.

ק. דכל שבועת השומרים על ספק באה, שהשומר טוען שאבד או נגב מידו, והמפקיד אינו יודע אם כדבריו, או שעדיין בידו, וחיבתו תורה לישבע מספק. סמ"ע ס"ק מ"ט.

הגה: וי"א דאפוטרופוס שמינהו אביהם כיון שלא נשבע צריך ליתן להם דין וחשבון^י, ומחרימין סתם על כל מי שלקח משל היתומים והכי נהוג.

הגה: ראובן שאמר שיש בידו מעות שמעון ואמר שצוהו לתת לבניו, אם רוצה לתת לכולם בשוה הרי דינו כאפוטרופוס שמינהו אביהם, אבל אם רצה ליתן לחלקם אחד, ולחלקם האחר אינו נותן, לדבריו אינו אפוטרופוס ואז יכולים להשביעו שלא עיכב בידו כלום^ש.

ואם היתומים קטנים בי"ד מעמידים להם אפוטרופוס ומשביעין אותו.

עין משפט ב. אה"ע סימן ק סעיף יב

יב כד. הוציאה גיטה לתבוע כתובתה ואין לה שטר כתובה, אם דרך אותו מקום לכתוב כתובה פטור אף על העיקר, ונשבע^ת הבעל היסת על טענתה ונפטר, אך במקום שאין כותבין^א, גובה ע"פ הגט.

ר. ממדכי שם בגיטין סי' ש"צ בשם העיטור ומהר"ם פדוואה סי' ל"ח. ומהרי"ק בשורש כ"ג, אם לא שפטרו אביהם מדין וחשבון. כ"כ מפעמוני זהב והוא מהפר"ח ע"ש.
ש. ממדכי שם בשם מהר"ם מרוטנבורג, ומיגו דהחזרתי לאביהם לא אמרינן באפוטרופוס. כ"כ הש"ך בס"ק כ"ב וע"כ נשבע.
ת. כדין כופר הכל שם בגמ' פ"ט.
א. ומ"מ ע"פ עדי הגירושין לא גובה, ויכול לומר פרעתי לה ע"פ הגט ולקחתי ממנה שובר וקרעתיו, כ"כ הח"מ.